

Ο προ ολίγων ημερών αγιοκαταχθείς όσιος Ιωάννης του Βάλαμο

/ [Πεμπτουσία](#)

Σύμφωνα με το επίσημο ανακοινωθέν της Αγίας και Ιεράς Συνόδου του Οικουμενικού Θρόνου της 29ης Νοεμβρίου 2018:

Η Αγία και Ιερά Σύνοδος, ομοφώνως αποδεχθεῖσα εισήγησιν της υπό το Οικουμενικόν Πατριαρχεῖον Αυτονόμου Εκκλησίας της Φιλανδίας, ανέγραψεν εις το Αγιολόγιον της Ορθοδόξου Εκκλησίας τον Όσιον Ιωάννην του Βάλαμο (1873-1958).

Ο Όσιος Ιωάννης γεννήθηκε στις 14 Φεβρουαρίου 1873. Καταγόταν από αγροτική οικογένεια της περιοχής Τβερ. Έμαθε τα λίγα του γράμματα στο ενοριακό σχολείο του χωριού του.

Το κοσμικό του όνομα ήταν Ιβάν Αλεξέγιεβιτς Αλεξέγιεβ. Στο μοναστήρι του Βαλαάμ ήρθε πρώτη φορά νέος, σε ηλικία μόλις 16 ετών. Πέρασε εκεί μερικά

χρόνια ώσπου τον κάλεσαν να υπηρετήσει τη στρατιωτική του θητεία. Δεύτερη φορά γύρισε στο Βαλαάμ το 1900. Επίσημα συναριθμήθηκε στην αδελφότητα της Μονής το 1907. Το 1910 έγινε η μοναχική του κουρά, οπότε έλαβε το όνομα Υάκινθος. Πέρασε από διάφορα διακονήματα στη Μονή. Υπηρέτησε στις Σκήτες του προφήτου Ηλιού και του Αγίου Γερμανού καθώς και στο μετόχι της Μονής στην Πετρούπολη. Στο τέλος του 1921 χειροτονήθηκε Ιεροδιάκονος και Ιερομόναχος και διορίστηκε ως ηγούμενος στην Ι. Μονή Πετσέγκα.

Ήταν ένα μικρό μοναστήρι στην Αρκτική θάλασσα. Το 1944 η περιοχή, που νωρίτερα ανήκε στη Φινλανδία, έπεσε στην κυριαρχία της Σοβιετικής Ένωσης. Η μονή ερημώθηκε, οι μοναχοί κατέφυγαν ως πρόσφυγες στην Φινλανδία, όπου συγχωνεύθηκαν στην αδελφότητα του Βαλαάμ. Αν λάβουμε υπ' όψη μας τις κλιματολογικές συνθήκες της Πετσέγκας (σκοτάδι πολλών μηνών το χειμώνα, κρύο, έλλειψη βλάστησης), τα ένδεκα χρόνια της εκεί ηγουμενίας του Οσίου Ιωάννη πρέπει να θεωρούνται ως ένα αξιοσέβαστο κατόρθωμα.

Το 1932 παραιτήθηκε από τη θέση του ηγουμένου και γύρισε πάλι στο μοναστήρι του Βαλαάμ. Έγινε προϊστάμενος της Σκήτης του Τιμίου Προδρόμου. Το 1933 έλαβε το μεγάλο αγγελικό σχήμα με το όνομα Ιωάννης. Το 1937 ήλθε στην κυρία Μονή, όπου πρώτα υπηρετούσε ως βοηθός του πνευματικού, και από το 1938 ανέλαβε το έργο του πνευματικού της Μονής.

Ο Όσιος Ιωάννης τελείωσε ειρηνικά τη ζωή του στις 5 Ιουνίου 1958. Κοιμήθηκε σε βαθιά γεράματα, στην ηλικία των 84 ετών. Τα τελευταία χρόνια τον ταλαιπωρούσαν διάφορες ασθένειες και κατά καιρούς νοσηλευόταν και στο νοσοκομείο της περιοχής, ενώ πνευματικά βρισκόταν σε ακμαία κατάσταση μέχρι το τέλος. Στις 5 Ιουνίου το 1958 ο δόκιμος μοναχός Ανδρέας, που είχε το διακόνημα να πηγαίνει στο ταχυδρομείο και να κάνει τα ψώνια της μονής, περνούσε όπως πάντα από τα κελιά των ηλικιωμένων πατέρων, ρωτώντας τους αν ήθελαν τίποτε. Πήγε και στο κελί του π. Ιωάννη. Ο Γέροντας καθόταν σκυμμένος στο κρεβάτι του και δεν έδωσε καμιά απάντηση στην ερώτηση του δοκίμου. Ο π. Ανδρέας φοβήθηκε και κάλεσε να ρθεί κοντά του και ο π. Γαβριήλ από το διπλανό κελί. Ο π. Γαβριήλ έπιασε το χέρι του π. Ιωάννη και είπε: «κρύωσε κιόλας». Ο π. Ιωάννης είχε παραδώσει την ψυχή του στο Θεό, μόνος του, χωρίς να τον πάρει κανείς είδηση. Την τρίτη ημέρα έγινε η κηδεία. Εκτός από τους πατέρες της μονής παραβρέθηκαν Κάι μερικά αφοσιωμένα πνευματικά του τέκνα, όπως ο Τίτο Colliander και η Έλενα Αρμφελτ.

«Η κηδεία του ήταν ειρηνική, απλή, λιτή - όλα ήταν όπως τα επιθυμούσε και όπως ήταν και ο ίδιος σε όλη του τη ζωή» (Απόσπασμα από επιστολή).

Σχολιάζοντας τα βιογραφικά στοιχεία του Οσίου Ιωάννη ο φημισμένος Σουηδο-Φινλανδός συγγραφέας Tito Colliander - ο ίδιος πνευματικό τέκνο του- γράφει τα εξής:

«Είναι όμως γεγονός ότι αυτά τα λίγα στοιχεία δεν μας δίνουν μια ολοκληρωμένη εικόνα για το περιεχόμενο της μακριάς ζωής του. Δεν μας περιγράφουν τα πρώτα του χρόνια στο μοναστήρι, που ως νέος δόκιμος έπρεπε να συνηθίσει στην αυταπάρνηση και υπομονή — τόσο αναγκαία στη μοναχική ζωή. Ούτε μας μιλούν για τα χρόνια, που ως χειροτονημένος μοναχός πλέον, μέσα στα διάφορα διακονήματα και στην απάρνηση του ίδιου θε-λήματος δοκιμάστηκε στην υπομονή και στην πίστη. Ούτε αναφέρουν κάτι συγκεκριμένο για το τελευταίο και δυσκολότερο στάδιο των αγώνων του: τη μοναξιά της ερημικής ζωής» .

Μεγάλη σημασία στο πνευματικό έργο του είχε η αλληλογραφία του. Έγραφε επιστολές στα πνευματικά του παιδιά που κατοικούσαν σε άλλες χώρες έξω από τη

Φιλανδία και σ' αυτά που ζούσαν σ' αυτήν και δυσκολεύονταν να έλθουν να τον συναντήσουν. Επειδή ο π. Ιωάννης ήξερε μόνο ρωσικά η δράση του αναγκαστικά περιορίστηκε μόνο στους ρώσους και ρωσόφωνους.

Ακόμη και οι Φιλανδοί ορθόδοξοι όταν ζούσε ο Όσιος, δεν είχαν καταλάβει ποιόν πνευματικό θησαυρό φιλοξενούσαν στη χώρα τους. Τούτο έγινε φανερό μόνο, όταν, το 1975 - 17 χρόνια μετά την κοίμησή του - η συλλογή των επιστολών του μεταφράστηκε στα Φινλανδικά από τον Αρχιεπίσκοπο Παύλο. Από τότε ο Όσιος Ιωάννης έστω και μετά την κοίμησή του έγινε πνευματικός πατέρας χιλιάδων Φιλανδών, ακόμη και μη ορθοδόξων. Οι επιστολές του απευθύνονταν σε ανθρώπους που ζούσαν στον κόσμο και επιθυμούσαν μια βαθύτερη πνευματική ζωή και συμβούλευε τον καθένα έχοντας υπ' όψη του τις συνθήκες της ζωής του.

Μερικές από τις διδασκαλίες και συμβουλές από τις επιστολές του είναι κι' αυτές :

«Τον καιρό της προσευχής πρέπει να διατηρεί κανείς μόνο την αίσθηση της μεγάλης αναξιότητάς του, και αν τυχόν η καρδιά θερμανθεί και έρθουν τα δάκρυα, και τότε δεν πρέπει να υψηλοφρονούμε. Έρχονται και φεύγουν, εμείς όμως να μην τα επιδιώκουμε. Αλλά και όταν εξαφανίζονται να μη στενοχωριέσαι· αλλιώς δεν μπορεί να γίνει.»

«Η προσευχή είναι το πιο δύσκολο πνευματικό άθλημα και μέχρι της τελευταίας αναπνοής συνοδεύεται από έναν ισχυρό και κοπιαστικό πόλεμο. Κατά καιρούς όμως ο ελεήμων Κύριος δίνει στον προσευχόμενο και κάποια παρηγοριά για να μην εξασθενήσει η προσευχή του. Κανόνισε μόνη σου τον καθημερινό σου κανόνα ανάλογα με το χρόνο που διαθέτεις· αυτό δεν είναι αυταρχία. Μόνο σου συνιστώ να μην αναλάβεις πάρα πολλές προσευχές για να μη γίνεις δούλη του κανόνος σου και αναγκάζεσαι να βιάζεσαι.»

«Είναι καλό το ό,τι ασκείς την προσευχή του Ιησού. Οι άγιοι πατέρες ονομάζουν την προσευχή βασίλισσα των αρετών, επειδή ελκύει στην ψυχή και άλλες αρετές. Αλλά όσο υψηλή είναι η προσευχή, τόσο κόπο και απαιτεί.»

«Επαναλαμβάνεις την ευχή εκατόν φορές πρωί και βράδυ. Είναι αρκετό για σένα. Μόνο προσπάθησε να τη λες με προσοχή. Να μην ταράζεσαι αν αισθάνεσαι την καρδιά σου ξερή. Και τότε βιάζε τον εαυτό σου στην προσευχή.»

«Στην εργασία σου και όταν βρίσκεσαι ανάμεσα στους άλλους, προσπάθησε νοερώς να στέκεσαι μπροστά στο Θεό· διατήρησε δηλαδή τη μνήμη του Θεού, την αίσθηση ότι ο Θεός είναι παρών.

«Γνωρίσματα της προσευχής είναι η θέρμη και η συντριβή της καρδιάς, και το να αισθάνεσαι τον εαυτό σου τιποτένιο και να κράζεις προς τον Κύριο: «Κύριε Ιησού Χριστέ, Υιέ του Θεού, ελέησόν με την αμαρτωλήν» ή και με άλλα λόγια, όπως νιώθεις καλλίτερα.»

«Δεν θέλεις να αμαρτάνεις και όμως αμαρτάνεις βαριά. Τί να κάνουμε; Είμαστε άνθρωποι σάρκα φορούντες· ακόμη και τα πονηρά πνεύματα μάς πειράζουν. Μην τρέμεις και αθυμείς έτσι, όταν τυχαίνει να πέσεις από καμιά αρετή· σήκω, ορθώσου και συνέχιζε την πορεία σου. Γνώριζε ότι η παραμονή μας στην αρετή δεν εξαρτάται από μας, αλλά είναι έργο της θείας χάρης. Να είσαι ταπεινή και να μην έχεις εμπιστοσύνη στον εαυτό σου μέχρις ότου βρεθείς στον τάφο.»

«Να μη φαντάζεσαι το Θεό τόσο αυστηρό. Είναι πολύ ελεήμων και γνωρίζει την ανθρώπινη ασθένειά μας. Τους αγίους Πατέρες πρέπει με πολλή ευλάβεια να σεβόμαστε σαν εκλεκτούς του Θεού που είναι. Και αν σε στενοχωρεί που δεν μπορούμε να τους μοιάσουμε, διάβασε τα λόγια της Κλίμακος: «Είναι παράλογος όποιος πέφτει σε απόγνωση ακούοντας τα υπερφυσικά κατορθώματα των Αγίων. Αυτά αντιθέτως τον εκπαιδεύουν άριστα σε ένα από τα δύο: Ή τον παρακινούν με την οσιακή ανδρεία τους στη μίμηση ή στη μεγάλη αυτοκατάκριση και αναγνώριση της αδυναμίας του με την τρεις φορές οσιακή ταπείνωση».

«Χωρίς τη βοήθεια της Θείας Χάρης όλα τα προφυλακτικά μας μέτρα αποβαίνουν μάταια, επειδή η παραμονή μας στην αρετή δεν εξαρτάται από μας, όπως και προηγουμένως σου έγραψα. Αυτό βέβαια που εξαρτάται από μας και πρέπει να το κάνουμε είναι, με όλη τη δύναμή μας να επιδιώκουμε τις αρετές και να εκβιάζουμε τον εαυτό μας προς το καλό.»

«Το κάπνισμα ασφαλώς δεν είναι καλό, αλλά εγώ δείχνω πιο μεγάλη αυστηρότητα στα ψυχικά πάθη: ζήλεια, μνησικακία, περιφρόνηση, δολιότητα, υποκρισία, ανθρωπαρέσκεια και πλεονεξία, ενώ τα σωματικά πάθη μερικές φορές μάς οδηγούν σε βαθιά ταπείνωση. Το χειρότερο απ' όλα είναι η υπερηφάνεια. Λόγω αυτής και ο εωσφόρος έχασε τη φωτεινότητά του και έγινε σκοτεινός διάβολος. Η υπερηφάνεια είναι διαβολικό κατόρθωμα.»

«Προσπάθησε, παιδί μου, να αποκτήσεις ταπείνωση και να μην έχεις εμπιστοσύνη στον εαυτό σου. Όμως η παραμονή μας στην αρετή δεν εξαρτάται από μας, είναι έργο της Θείας Χάρης, και μόνο αν έχουμε ταπείνωση.»

«Η φαντασία και η μνήμη αποτελούν μία εσωτερική αίσθηση· μερικές φορές τα περασμένα έρχονται στο νου τόσο ζωντανά, ως να σε σφυροκοπούν. Τότε χρειάζεται προσευχή με συγκεντρωμένη την προσοχή και υπομονή. Η μνήμη πρέπει να γεμίζει από την ανάγνωση του ιερού Ευαγγελίου και των αγίων Πατέρων. Με μια λέξη: ο νους δεν πρέπει να μένει αργός.»

«Η κατάκριση είναι μεγάλο κακό. Οι κατακρίνοντες αρπάζουν από το Θεό το

δικαίωμα της κρίσης, γι' αυτό και ο Κύριος τους αφήνει να πέσουν στις ίδιες αμαρτίες, για τις οποίες κατηγορούν τους άλλους. Η αιτία της κατάκρισης είναι η έλλειψη προσεκτικής παρατήρησης της δίκης μας ζωής. Κοίταξε λίγο καλύτερα στη δική σου καρδιά· πόση σαπίλα βρίσκεται εκεί μέσα!»

«Ασφαλώς ο Κύριος μάς στέλνει θλίψεις σύμφωνα με τις δυνάμεις μας, όσο μπορεί να σηκώνει ο καθένας. Οι δοκιμασίες μάς ταπεινώνουν, επειδή έχουμε αυτοπεποίθηση και θέλουμε, τάχα, με τις δικές μας δυνάμεις να προχωρούμε στην πνευματική ζωή. Αλλά οι θλίψεις μάς διδάσκουν ταπείνωση· καταλαβαίνουμε πως με τις δικές μας προσπάθειες, χωρίς τη βοήθεια του Θεού, δεν μπορούμε να φθάσουμε στο σκοπό μας.»

«Το μεγάλο μας σφάλμα είναι ότι πολύ λίγο συλλογιζόμαστε τη μετάβασή μας στον άλλο κόσμο, αν και η ζωή μας σ' αυτήν την κοιλάδα του κλαυθμώνος δεν είναι τίποτε άλλο παρά πορεία και προετοιμασία για την αιωνιότητα. Ω αιωνιότης, αιωνιότης χωρίς τέλος! Αν και εδώ η ζωή κάποιες φορές είναι δύσκολη, ανάμεσα σε βαριές θλίψεις και κακές αρρώστιες, όμως η σκέψη· «θα πεθάνω και όλα θα τελειώσουν» δίνει κάποια παρηγοριά. Αλλά εκεί, τί έχουμε να περιμένουμε;»

«Αν και είναι

βαρύ να υποφέρουμε θλίψεις, είναι όμως πολύ ωφέλιμο. Και εμείς με τη βοήθεια του Θεού πρέπει να ετοιμαζόμαστε να υποφέρουμε συκοφαντίες, μομφές, περιφρονήσεις και χλευασμούς. Αν είμαστε προετοιμασμένοι για τέτοιους πειρασμούς, θα τους σηκώσουμε πιο εύκολα, όταν μας τυχαίνουν. Ο κόσμος είναι άστατος, σήμερα δοξάζει, αύριο ατιμάζει.»

«Στον καιρό των δοκιμασιών περίμενε την ειρήνη και στον καιρό της ειρήνης ετοιμάζου για δοκιμασίες. Σε τούτη την πρόσκαιρη ζωή οι ειρηνικές καταστάσεις εναλλάσσονται με τις θλιβερές. Ούτε οι άγιοι του Θεού ήταν απαλλαγμένοι από αυτές τις μεταβολές. Αλλά συ θέλεις τώρα να βρεις κάποιο καινούργιο μονοπάτι για να αποφεύγεις τις θλιβερές εμπειρίες, αυτό όμως δεν γίνεται.»

«Ούτε σε ύβρισαν δημόσια στις πλατείες ούτε σε χτύπησαν στα μάγουλα. Φέρε στο νου τα πάθη του Θεανθρώπου: ραπίσματα στα μάγουλα, χτυπήματα στο κεφάλι, φτυσίματα στο πρόσωπο και όλων των ειδών τους χλευασμούς. Και όλα τούτα τα υπέμεινε για τη σωτηρία μας, ενώ εμείς οι ίδιοι για τη δική μας σωτηρία δεν αντέχουμε ούτε τα παραμικρά δυσάρεστα γεγονότα από τους άλλους.»

«Ο Κύριος στη φιλανθρωπία του μας έδωσε για βοήθεια τη μετάνοια, επειδή η διεφθαρμένη φύση μας τόσο εύκολα κλίνει προς το κακό.»

«Τώρα λοιπόν κατάλαβες και μόνος σου, ότι τις επισκέψεις και πολυλογίες ακολουθεί ανία. Για αυτό και να τις αποφεύγεις χωρίς δισταγμό, όσο το δυνατόν. Ίσως μερικοί θα είναι λίγο δυσαρεστημένοι μαζί σου, αλλά δεν πειράζει.»

«Στην εξομολόγηση δεν πρέπει να επιθυμείς να δακρύζεις. Απλώς πες ό,τι βαρύνει τη συνείδηση σου και τίποτε περισσότερο.»

«Το αυτεξούσιο μας, δοσμένο σε μας από Σε, μπορεί μόνο να επιδιώκει την αρετή, ενώ η απόκτησή της και η παραμονή μας σ' αυτή ήδη εξαρτάται από τη βοήθειά Σου.»

«Γνώριζε όμως, πως όπου και να πας, μαζί σου θα κουβαλάς και το εσωτερικό σου χάος, και ότι και εκεί ανθρώπους θα συναντήσεις, όχι αγγέλους. «Η βασιλεία του Θεού εντός ημών εστίν», όχι έξω από μας.»

«Σύμφωνα με τους πνευματικούς νόμους όσο πιο πολύ πλησιάζει ο άνθρωπος στο Θεό, τόσο πιο ανάξιος και αμαρτωλός αισθάνεται. Ο Θεός να μας φυλάξει από το να βλέπουμε τον εαυτό μας δίκαιο.»

«Η συζυγική ζωή να μη σε ταραάζει, είναι ευλογημένη από το Θεό. Προσπαθήστε όμως να βαστάζετε ο ένας τα βάρη του άλλου και έτσι να εκπληρώνετε το νόμο του Χριστού.»

«Να θυμάσαι τα δικά σου νιάτα και πόσο δύσκολο ήταν τότε να συγκρατηθείς από τέτοιου είδους φυσικές αμαρτίες. Τώρα που είσαι ηλικιωμένος ξέχασες τα περασμένα σου χρόνια και κατακρίνεις με αυστηρότητα τους νέους.»

«Για να προοδεύεις στην προσευχή, προσπάθησε κατά το δυνατόν να εκπληρώνεις τις επόμενες τρεις προϋποθέσεις: να έχεις τη συνείδησή σου καθαρή εν σχέσει με το Θεό, με τους ανθρώπους και με τα πράγματα. Εν σχέσει με το Θεό με το να τηρείς τις θείες εντολές, εν σχέσει με τους ανθρώπους με το να μη κατακρίνεις τους άλλους και να μην έχεις έχθρα με κανέναν, εν σχέσει με τα πράγματα να τα χρησιμοποιείς χωρίς να είσαι δεμένη μ' αυτά.»

«Όταν ο διάβολος σου φέρνει λογισμούς, διώξε τον με το μαχαίρι της προσευχής. Έχει μεγάλη αυθάδεια και ταλαιπωρεί πολύ εκείνους που επιθυμούν να ζουν πνευματική ζωή.»

(Πηγή: «Οι επιστολές του Πνευματικού της Ιεράς Μονής Βάλαμο, Έκδοση Ιεράς Μονής Βυτουμά, 1988.)